

Bestuursopdracht

Onderwerp	Bestuursopdracht opvang vluchtelingen Hof van Twente
Datum	Juni 2023
Van	Berryl Michel
Bijlage	Procesplan Twente Opvang Vluchtelingen

1. Achtergrond

1.1 Aanleiding formuleren bestuursopdracht

Sinds begin 2022 wordt een forse inspanning gevraagd van gemeenten als gevolg van de oorlog in Oekraïne en de ontstane crisis in de vluchtelingenopvang; taakstellingen werden verhoogd en noodmaatregelen genomen om deze crisis landelijk, met inzet gemeenten het hoofd te bieden. Zowel regionaal als lokaal in gemeente Hof van Twente is er sterke behoefte om óver de crisis heen te kijken en een aantal opgaven in samenhang te brengen.

In gemeente Hof van Twente is project OSA (opvang Oekraïne, Statushouders en Asielzoekers) opgericht waar de initiatieven rondom ontwikkeling en alle zaken rondom beheer en uitvoering van opvang worden samengebracht. Deze projectstructuur is momenteel nog erg ingericht vanuit de crisissituatie en er is behoefte aan een meer gestructureerde aanpak passend bij de huidige projectfase.

1.2 Doelstelling bestuursopdracht opvang vluchtelingen

De formulering van deze bestuursopdracht heeft tot doel om structuur aan te brengen in de wijze waarop de gemeente Hof van Twente de opvang- en huisvestingscapaciteit gaat realiseren voor ontheemden uit Oekraïne en asielzoekers in de komende periode. Hierbij zijn taakstellingen, zoals deze zijn vastgelegd in het Procesplan Twente Opvang Vluchtelingen, leidend maar niet uitputtend. De actuele opgaven zijn omschreven in hoofdstuk 3.

2. Inhoud bestuursopdracht opvang vluchtelingen

Het Procesplan Twente Opvang Vluchtelingen en de daarin opgenomen taakstellingen wordt beschouwd als basis voor deze bestuursopdracht. Aanvullend hierop bepalen we met de bestuursopdracht onze lokale aanpak: We stellen onze bestuurlijke opgave vast. Ook wordt de scope bepaald voor de uitvoering, wat een combinatie zal zijn vanuit de projectorganisatie en uitvoering vanuit de lijn. Hiervoor zal worden benoemd wat (intern) nodig om de bestuursopdracht uit te voeren. Vanzelfsprekend geeft dit de doorkijk naar het ontwikkelplan en het beheer van de opvanglocaties.

De ontwikkelopgave is echter nog niet uitwerkt in een visiestuk of beleid. Het is bedoeld om de opdracht op te halen waarna de verschillende onderdelen die zijn vastgelegd gevuld gaan worden. In deze bestuursopdracht staan nadrukkelijk nog geen (potentiële) nieuwe opvanglocaties benoemd.

2.1 Reikwijdte bestuursopdracht

- Realiseren taakstellingen én extra capaciteit opvangplekken

De basis voor het realiseren van opvang- en huisvestingscapaciteit zijn de taakstellingen zoals deze zijn vastgelegd in het Procesplan Twente Opvang Vluchtelingen. Gemeente Hof van Twente verbindt zich aan het behalen van deze resultaten maar spreekt ook de ambitie uit om extra capaciteit te realiseren, passend qua omvang bij onze gemeente, om zo duidelijke stappen te zetten naar de toekomst en invulling te geven aan de behoefte om óver de crisis heen te kijken en een aantal opgaven in samenhang te brengen.

De ambitie behelst de realisatie van 50% meer opvangplekken dan op dit moment in taakstellingen is opgenomen. Door deze ambitie te formuleren en uit te voeren pakken we als gemeente Hof van Twente regie en verantwoordelijkheid. De problematiek rondom opvang van vluchtelingen zal naar verwachting in de komende jaren veel van gemeenten blijven vragen en daar zullen nieuwe opgaven en taakstellingen aan worden verbonden. Hierop anticiperen maakt dat we beter voorbereid zijn. Personele inzet is schaars en in het afgelopen jaar al flink belast. Het oprichten van ruimere opvanglocaties maakt dat organisatorisch en in ontwikkeling betere keuzes gemaakt kunnen worden. Geen of onvoldoende opvangplekken bieden is geen optie, omdat in dat geval keuzes opgelegd kunnen worden door het COA, op plekken waar de gemeente dan geen zeggenschap in heeft. Door zelf het initiatief te nemen, willen we dit voorkomen.

- Aanpassing projectstructuur

De huidige projectstructuur OSA wordt aangepast, waarbij de huisvesting van de doelgroep statushouders geen onderdeel meer uitmaakt van de opdracht. De bestuursopdracht richt zich specifiek op de doelgroepen ontheemden uit Oekraïne en asielzoekers. De huisvesting van statushouders wordt terug in de lijnorganisatie gebracht. De raakvlakken tussen huisvesting van vluchtelingen en statushouders zal, net als de totale woonopgave huisvesting van bijzondere doelgroepen, integraal worden bekeken - met name vanwege de fysieke plaatsing in het kader van spreiding. Daarnaast zal de projectorganisatie, met stuurgroep en projectgroep, anders worden ingericht waarbij de projectgroep wordt vervangen voor twee werkgroepen: Ontwikkeling en Beheer. Zie hiervoor de toelichting projectstructuur in hoofdstuk 5.

2.2 Kaders en randvoorwaarden

Voor de afbakening en invulling van deze bestuursopdracht houden we rekening met de volgende zaken:

- Deze bestuursopdracht richt zich op de taakstellingen voor de komende twee jaar, tot eind 2024. Tegelijkertijd kijken wij ook verder vooruit, omdat opvang van vluchtelingen zal ook ná 2024 aan de orde zal zijn;
- We stellen vast dat er een grote mate van onzekerheid is in de prognoses over het aantal benodigde opvangplekken voor deze gestelde periode van komende twee jaar.
- We spreken de ambitie uit om 50% extra capaciteit te realiseren ten opzichte van de taakstellingen huisvesting ontheemden uit Oekraïne en asielzoekers.
- De bestuursopdracht richt zich specifiek op de doelgroepen ontheemden uit Oekraïne en asielzoekers. Dit betekent een aanpassing op de huidige projectstructuur OSA, waarbij statushouders ook onderdeel uitmaken van de opdracht. De huisvesting van statushouders zal, net als de totale woonopgave huisvesting van bijzondere doelgroepen, integraal worden bekeken - met name vanwege de fysieke plaatsing in het kader van spreiding.
- Gemeente Hof van Twente maakt onderdeel uit van de regionale samenwerking dat zich beperkt zich tot het informeren, onderling leren, coördineren en afstemmen tussen de 14 gemeenten (lees: Twente). Besluitvorming over realisatie van opvangcapaciteit en locaties is volledig aan het lokale gemeentebestuur. Tussen gemeenten kan gesproken worden over uitrui en/of gezamenlijk organiseren van deelopgaves.
- De opvang van asielzoekers is er op gericht zo snel als mogelijk de wettelijke verantwoordelijkheid voor de opvang en noodopvang van asielzoekers over te dragen aan het COA en het Nidos.

3. Opgaven en huidige aanpak Hof van Twente

3.1 Ontheemden uit Oekraïne

Tabel: Opgave per 31-12-2023

Taakstelling	190 opvangplekken
Gerealiseerde opvangplekken	146 opvangplekken
Opgave tot behalen taakstelling	44 opvangplekken
Opgave inclusief 50% ambitie	140 opvangplekken

Sinds 1 april 2022 hebben burgemeesters in Nederland de wettelijke taak en bevoegdheden om te voorzien in de opvang van Oekraïense ontheemden, waaronder de huisvesting, verzorging en de voorbereidingen daarvoor. Dit vloeit voort uit de inwerkstelling van een noodwet; de uitwerking hiervan is vastgelegd in de Regeling opvang ontheemden Oekraïne. De Veiligheidsregio's zijn belast met de coördinatie om opvang te regelen in hun regio. Het Veiligheidsberaad heeft in maart 2022 ingestemd met de vraag van het kabinet om 75.000 opvangplekken te realiseren; 3.000 opvangplekken voor de Veiligheidsregio Twente. In december 2022 is het aantal benodigde opvangplekken verhoogd naar 90.000 plekken, ca. 3.600 voor Twente. Op de langere termijn is de verwachting dat deze groeit naar 4.800 plekken. Uiteraard afhankelijk van oorlogsontwikkelingen in Oekraïne. De Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) geeft Oekraïners het recht op opvang en medische zorg in Nederland. Daarnaast geeft het recht op onderwijs voor minderjarige kinderen en geeft het de mogelijkheid om te werken. Mensen die onder de richtlijn vallen, mogen tot 4 maart 2024 in Nederland blijven.

Twente beschikt (nog) niet over de gevraagde opvangcapaciteit voor Oekraïense vluchtelingen en naar verwachting zal in de loop van 2023 een nog grotere bijdrage van regio's gevraagd worden als gevolg van de verwachte instroom.

Het aantal gerealiseerde opvangplekken voor Oekraïense ontheemden is op dit moment nog net iets minder dan de eerder gevraagde 3.000 plekken. Daarnaast is er een groei naar 3.600 plekken in 2023 en een verwachte groei naar 4.800 plekken in 2024. De opgave is om zo spoedig mogelijk te voldoen aan de gevraagde 3.000 plekken en voor te bereiden op een groei naar 3.600.

De 14 Twentse gemeenten hebben opnieuw een verdeling gemaakt van de lokale inspanningen op basis van inwonersaantallen. Hieruit blijkt een taakstelling van 190 voor Hof van Twente.

3.2 Aanpak opvang Ontheemden uit Oekraïne in Hof van Twente

Vanaf maart 2022 worden Oekraïense ontheemden opgevangen in gemeentelijke opvanglocaties (GOO) en bij particulieren thuis (POO). Deze locaties zijn verspreid over gemeente Hof van Twente en overwegend klein van schaal. De grootste GOO-locatie (75 gerealiseerde plekken) is de in april '23 geopende locatie aan de Pieter Langendijkstraat in Goor. Daarna volgt, met 25 opgevangen ontheemden, locatie Rozenstraat 25 in Goor, gevolgd voormalig basisschool aan De Kerkegaarden in Diepenheim (14 opgevangen ontheemden) en het kerkgebouw van het Apostolisch Genootschap in Delden (10 opgevangen ontheemden). De overige locaties bieden opvang voor 4/6 personen en betreffen veelal eengezinswoningen.

Kaart: GOO locaties in gemeente Hof van Twente

In gemeente Hof van Twente zijn momenteel (peildatum 6 juni 2023) 171 gerealiseerde opvangplekken in gemeentelijke opvanglocaties.

In de komende twee maanden zullen twee locaties sluiten:

- Lage Eschweg 4/4a in Ambt Delden: 11 opvangplekken
- De Kerkegaarden 1 in Diepenheim: 14 opvangplekken

De overige locaties zijn beschikbaar tot maart 2024

Op dit moment zijn er geen concrete nieuwe GOO opvanglocaties in oprichting.

3.3 Asielzoekers

Tabel: Opgave per 31-12-2023

Taakstelling per 31-12-2023	120 opvangplekken
Gerealiseerde opvangplekken per 31-12-2023	75 opvangplekken
Opgave tot behalen taakstelling	45 opvangplekken
Opgave inclusief 50% ambitie	+/- 100/150 opvangplekken

Op 28 november is door de staatsecretaris een brief gestuurd aan alle colleges van B&W over de bijgestelde landelijke behoefte aan asielopvang. Het capaciteitsbesluit geeft aan dat er per 1 januari 2023 behoefte is aan 61.200 plekken en aan 75.500 plekken op 1 januari 2024. Onderdeel van het COA-capaciteitsbesluit zijn 3.700 plekken voor AMV's die het COA nodig heeft op 1 januari 2023 en 5.100 op 1 januari 2024. Daarbij is rekening gehouden met de uitstroom van statushouders naar huisvesting in gemeenten, conform de lokale taakstellingen. De landelijk benodigde opvangcapaciteit voor asielzoekers is door het Rijk verdeeld over de provincies. Dit is gedaan met de aan de LRT afgesproken verdeelsleutel, die gehanteerd wordt totdat de Spreidingswet in werking treedt. Voor Overijssel betekent dit een opgave van 4.001 opvangplekken per 1 januari 2024. De veiligheidsregio's IJsselland en Twente werken samen om te bezien hoe dit gerealiseerd kan worden.

Alle vaste en tijdelijke plekken bij elkaar opgeteld beschikt Twente niet over voldoende opvangcapaciteit asielzoekers (AZC's). Zowel niet voor 2023 als voor 2024. Er zijn op basis van de prognose en verdeelsleutel zoals die nu voorligt ca. 1150 extra opvangplekken nodig per 1 april 2023 en daarbij nog 220 extra reguliere plekken vóór 1 januari 2024.

Op basis van inwonertal een indicatieve verdeling gemaakt naar de 14 gemeenten. De huidige taakstelling Hof van Twente voor de opvang van asielzoekers is op 31 december 2023 120 reguliere opvangplekken in AZC.

3.4 Aanpak opvang Asielzoekers in Hof van Twente

Vanaf september 2022 zijn 28 opvangplekken gerealiseerd voor asielzoekers in crisisnoodopvang (CNO) locatie De Reiger in Delden. Op 1 december 2022 zijn in Aparthotel Delden 32 opvangplekken voor asielzoekers gerealiseerd als CNO. Deze locaties zijn gesloten per 6 april 2023.

Gezien de geringe looptijd van crisisnoodopvang zijn alle gemeenten dringende opgeroepen om voor langere tijd crisisnoodopvang te bieden aan asielzoekers. Hier heeft Hof van Twente actie op gezet en op 6 april 2023 aan de Jacob Ooststraat 13/13a in Markelo een CNO locatie voor 75 asielzoekers geopend dat 2 jaar beschikbaar is.

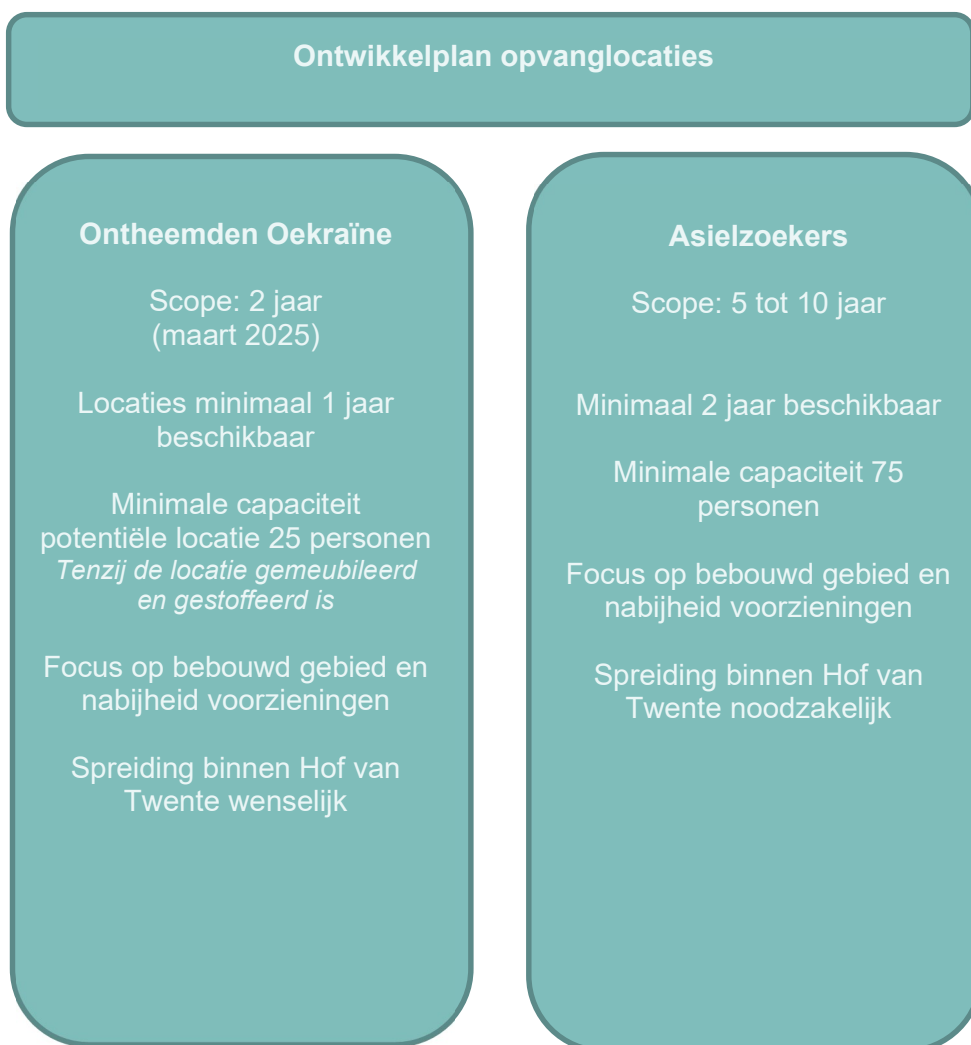
Vanaf januari 2023, het moment dat de verbouwingsplannen voor de CNO-locatie Markelo zijn opgesteld, is nauw samengewerkt met COA. Het doel was om de CNO-locatie zo te realiseren dat het geschikt is voor langduriger noodopvang. We zijn overeengekomen dat de gemeente de locatie als CNO zou openen, met het personeel dat hiervoor al was aangenomen, en dat samen gewerkt zou worden naar de transitie richting COA die de locatie de resterende periode tot april 2025 zou exploiteren als noodopvang. Deze overgang staat gepland op 1 juli 2023.

4 Van opgaven naar ontwikkelplan nieuwe opvanglocaties Hof van Twente

4.1 Opstellen ontwikkelplan opvanglocaties

Om structuur aan te brengen in de bepaling of, hoe en waar gemeente Hof van Twente opvang- en huisvestingscapaciteit realiseert voor ontheemden uit Oekraïne en asielzoekers zal een ontwikkelplan worden opgesteld. Dit biedt, ondanks onzekere prognoses en nog in ontwikkeling zijnde wet- en regelgeving, handvatten in de realisatie van opvang- en huisvestingscapaciteit in gemeente Hof van Twente en sturing voor het projectteam en andere betrokken medewerkers en taakvelden.

Voor het ontwikkelplan zullen onderstaande randvoorwaarden worden gehanteerd:

Voor de ontwikkeling van nieuwe locaties is sterk de behoefte aan focus: waar zetten we onze energie op? Bovengenoemde randvoorwaarden kunnen dienen als meetlat waarlangs potentiële nieuwe locaties getoetst kunnen worden. We gaan niet 'lopen' op elke aangeboden locatie, maar we verbinden randvoorwaarden zoals minimale looptijd of aantal opvangplekken. Dit helpt in de ontwikkeling, maar ook als doorkijk naar de beheersfase waarin het de voorkeur heeft om niet voor kleine opvanglocaties te gaan.

4.2 Bestuurlijke opgave opvang vluchtelingen

In deze bestuursopdracht staan derhalve geen potentiële nieuwe opvanglocaties benoemd. Na het vaststellen van de bestuursovereenkomst gaan wij zo breed mogelijk op zoek naar locaties die mogelijk geschikt zijn of gemaakt kunnen worden voor opvang van ontheemden uit Oekraïne en asielzoekers. Op basis van de meegegeven kaders in deze opdracht wordt onderzocht welke locaties mogelijk geschikt zijn voor opvang van vluchtelingen. Deze mogelijke locaties zullen worden onderzocht op haalbaarheid en bij reële opties zullen wij zorgvuldig communiceren, met gemeenteraad maar ook met betrokkenen en omwonenden, die we in dit proces zullen betrekken.

Op basis van de eerder genoemde randvoorwaarden en de opgaven (inclusief 50% ambitie) is de bestuurlijke opgave voor de ontwikkeling van nieuwe opvanglocaties geformuleerd:

Oekraïense ontheemden

We gaan de regionale taakstelling voor opvang van Oekraïense ontheemden leveren. Hierbij spreken wij een aanvullende lokale ambitie uit van 50%. Dit houdt in dat Hof van Twente opvanglocaties voor in totaal 100 tot 150 opvangplekken voor ontheemden uit Oekraïne gaat realiseren, die ten minste een periode van 1 jaar beschikbaar zijn. Spreiding van deze en bestaande GOO-locaties over de gemeente is wenselijk, maar niet noodzakelijk. We spreken de verwachting uit dat Hof van Twente nog ten minste twee jaar gemeentelijke opvanglocaties zullen exploiteren, wetende dat de Richtlijn Tijdelijke Bescherming loopt tot 4 maart 2024.

Asielzoekers

We gaan de regionaal gevraagde bijdrage aan reguliere opvangcapaciteit voor asielzoekers leveren en zorgen, samen met andere gemeenten, dat crisisnoodopvang (CNO) niet meer nodig is. Hierbij spreken wij een aanvullende lokale ambitie uit van 50%. Dit houdt in dat Hof van Twente actief 100 tot 150 opvangplekken voor asielzoekers gaat realiseren op 1 of maximaal 2 locaties die minimaal een periode van 5 tot 10 jaar beschikbaar is. Hiervoor zullen ook de mogelijkheden voor het inzetten van flexwoningen worden onderzocht.

NB. De omvang van 100 tot 150 opvangplekken is als ondergrens gehanteerd om de opvang adequaat te kunnen organiseren en beheren.

Buiten beschouwing van deze bestuursopdracht, maar wel vanuit de lijnorganisatie, is het behalen van:

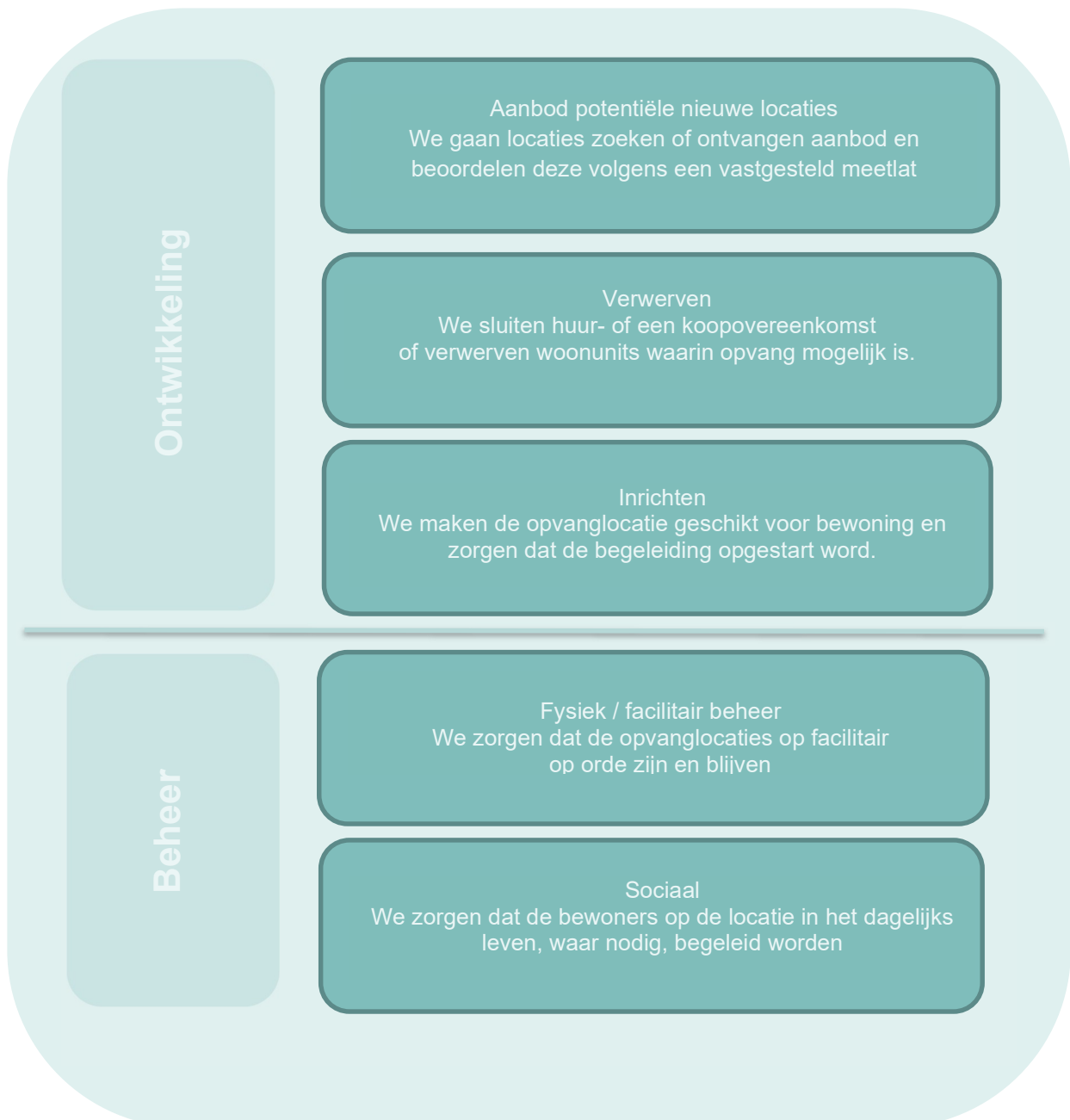
- De halfjaarlijkse gemeentelijke Taakstellingen Huisvesting Statushouders;
- De binnen deze opgaves gevraagde opvang en huisvesting van alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV's);

Er vindt een nauwe samenwerking plaats met zowel cluster Wonen als het team Sociaal Domein en kansen uitgewisseld voor huisvesting van zowel statushouders als AMV'ers.

4.3 Fasen van ontwikkeling en beheer opvanglocaties

De fasen rondom de realisatie en uitvoering van een opvanglocatie, zowel voor ontheemden uit Oekraïne als asielzoekers, zijn te duiden in een ontwikkelfase en een beheerfase. In beide fasen zijn nadrukkelijk een 'harde' kant en 'sociale' kant te benoemen. In hoofdstuk 5 projectorganisatie wordt aangeduid waar de uitvoering van deze onderdelen worden ondergebracht. Dit kan binnen de scope van het project zijn – of juist in de lijnorganisatie.

Met bovenstaande weergave wordt ook duidelijk dat het ontwikkelplan zich toeziet op de bovenste helft van de pictogram: het aanbod, de verwerving en inrichting. Maar minstens zo belangrijk is het goed beheren en exploiteren van de opvanglocaties. Hiervoor zal per opvanglocaties een beheersplan worden opgesteld waarin taken en verantwoordelijkheden, maar ook zaken als personeel en communicatie met omgeving, duidelijk omschreven zijn. Zie ook hiervoor hoofdstuk 5 projectorganisatie.

5. Projectorganisatie

De huidige projectorganisatie OSA sluit niet meer aan bij de dagelijkse realiteit van het project in zowel de samenstelling als de frequentie. De veranderende richting en aanpak met deze bestuursopdracht maakt dat de projectstructuur veranderd moet worden. Hierbij wordt de projectgroep vervangen door twee werkgroepen: Ontwikkeling en Beheer.

5.1 Huidige projectstructuur

De projectstructuur OSA ziet er als volgt uit:

De stuurgroep bestaat uit :

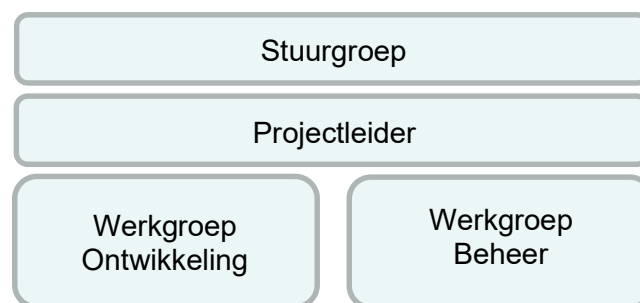
- Hannie Rohaan: bestuurlijk opdrachtgever
  - Dennis Lacroix: ambtelijk opdrachtgever
  - Berryl Michel: projectleider
  - Wendy Kolste: communicatie
  - Thijmen ter Elst: projectmedewerker OSA
- Huidige vergaderfrequentie: één keer in de week, 1 uur

De projectgroep bestaat uit:

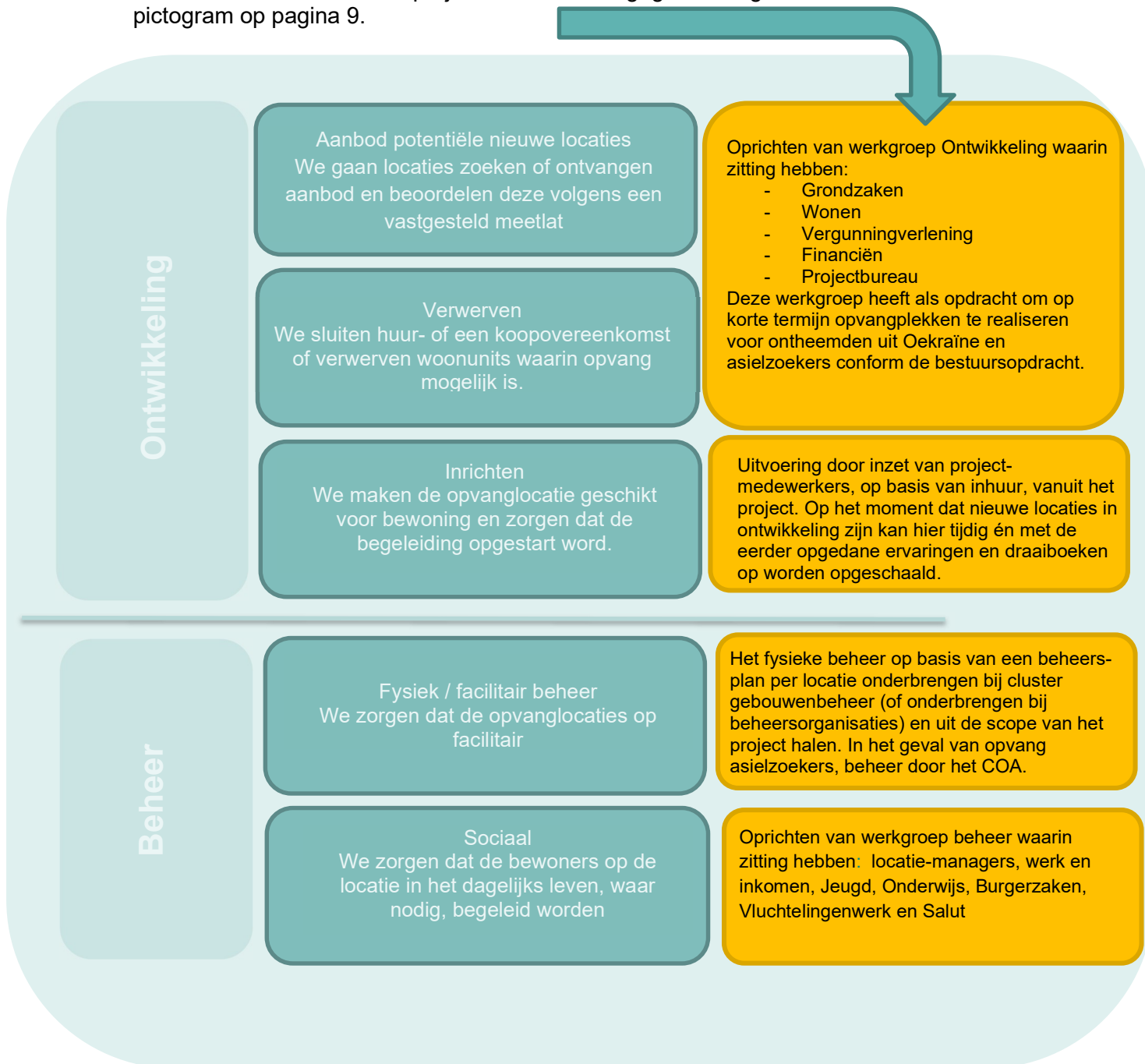
- Berryl Michel: projectleider
  - Thijmen ter Elst: projectmedewerker OSA
  - Monique Zweers: veiligheid
  - Wendy Kolste: communicatie
  - Guido ter Braak: vergunningverlening
  - Lieuwe Hellinga: financiën
  - Mareit Wielens: secretariële ondersteuning
- Huidige vergaderfrequentie: één keer in de week, 1 uur

Het college heeft op 8 maart 2022 opdracht gegeven voor deze projectmatige aanpak, destijds voor opvang van Oekraïners en vanaf de zomer 2023 voor de doelgroep OSA. Hierbij is vastgelegd dat de stuurgroep beslissingen neemt over de aanwijzing van locaties, omvang van de opvang, kosten minder dan € 100.000 en onderwerpen waar de projectleider een besluit van de stuurgroep nodig acht.

5.2 Voorstel projectstructuur

Hieronder wordt de nieuwe projectstructuur weergegeven volgens de onderdelen van de pictogram op pagina 9.

De werkgroep Ontwikkeling en werkgroep Beheer vervangen de huidige projectgroep OSA en dragen ieder individueel op inhoud bij aan een duidelijke opdracht. Voor beide werkgroepen zal een startbijeenkomst worden georganiseerd waarin nadere afspraken gemaakt worden over samenstelling, frequentie et cetera.

De stuurgroep wordt aangevuld met de teamleider Ruimte en Economie Jack Zander. De frequentie van de stuurgroep blijft vooralsnog op 1x per week tenzij dit qua projectfase niet langer benodigd is.

De projectleider is verantwoordelijk voor het afbakenen van de opdracht en het begeleiden van het proces in de werkgroepen. Daarnaast adviseert de projectleider aan de stuurgroep en voert ze de dagelijkse aansturing van projectmedewerkers en locatiemanager(s) en woonbegeleiders.

6. Financiën

De ingestelde reserve “OSA en urgente doelgroepen” biedt het financiële kader voor de realisatie van opvanglocaties. Daarnaast worden kosten die gemeenten maken voor de opvang van zowel asielzoekers als ontheemden uit Oekraïne vergoed.

- Voor ontheemden uit Oekraïne vindt vergoeding plaats op basis van een dagelijkse, door de gemeente te ontvangen, bijdrage van €83 per gerealiseerde gemeentelijke opvangplek per dag. Daarnaast vergoed het ministerie van J&V op basis van de bekostigingsregeling die oprichtings- en verbouwingskosten vergoeden.
- Voor de opvang van asielzoekers geldt dat de door de gemeente gemaakte kosten voor het oprichten én beheren van opvanglocaties op basis van gemaakte kosten kunnen worden gedeclareerd.

De uitvoering van deze bestuursopdracht heeft gevolgen voor personele inzet. De personele inzet dat tot op heden is geleverd blijft beschikbaar. Voor uitbreiding op basis van deze bestuursopdracht, dat niet vanuit de lijnorganisatie geboden kan worden, kan gemotiveerd inhuur worden gepleegd vanuit de reserve.

6. Planning

Na het vaststellen van deze bestuursopdracht zal de gemeenteraad worden geïnformeerd en een persbericht worden verzonden. Met deze vastgestelde opdracht worden de werkgroepen Ontwikkeling en Beheer opgestart middels een startbijeenkomst.

Werkgroep Ontwikkeling start een zo breed mogelijke zoektocht naar potentiële locaties en beoordeeld deze op haalbaarheid. Het doel is om op 31 december 2023 onze bestuurlijke opgave voor zowel Ontheemden uit Oekraïne als Asielzoekers te behalen of in procedure te hebben.

De werkgroep Beheer gaat aan de slag met de locaties die reeds geopend zijn en als opvanglocatie fungeren.